

[२०२३] २ एस. सी. आर.234

शासन एन. सी. टी. दिल्ली आणि इतर .

विरुद्ध

बीडू प्रॉपर्टीज पी. व्ही. टी. लिमिटेड आणि ओ. आर. एस.

(2023 चा दिवाणी अपील क्रमांक 1522)

मार्च 13 2023

[एम. आर. शाह आणि सी. टी. रविकुमार, जे. जे.]

भूसंपादन, पुनर्वसन आणि पुनर्वसनातील न्याय नुकसानभरपाई आणि पारदर्शकतेचा अधिकार कायदा, २०१३-कलम 24 (2)-उच्च न्यायालयाने प्रतिवादी क्रमांक 1 ने दाखल केलेली याचिका मंजूर करत, त्यानंतरच्या खरेदीदाराने घोषित केले की संबंधित जमिनीचे अधिग्रहण एस. च्या आधारावर कालबाह्य झाले आहे असे मानले जाते. 24 (2)-त्यानंतरच्या खरेदीदाराला संपादनाच्या संपादनास/कालबाह्य होण्याला आव्हान देण्याचा बिंदुमार्ग आहे का-असे घोषित केले: नाही-अशा प्रकारे, प्रतिवादी क्रमांक 1 ने सादर केलेल्या रिट याचिकेवर सुनावणी करताना उच्च न्यायालयाने चूक केली आणि विशेषतः जेव्हा मूळ मालक/नोंद केलेल्या मालकांनी अधिग्रहणाला अजिबात आव्हान दिले नाही-अधिग्रहणाच्या कार्यवाहीत कोणतीही चूक मानली जाणार नाही. - आक्षेपार्ह निर्णय रद्द करून बाजूला ठेवला जातो

शिवकुमार आणि अत्र. वि. भारत सरकार आणि इतर, (2019) 10 एस. सी. सी.

229;दिल्ली विकास प्राधिकरण वि.गॉडफ्रे फिलिप्स (आय) लिमिटेड आणि इतर,

2022 चा दिवाणी अपील क्रमांक 3073-यावर अवलंबून होते.

संदर्भित न्यायनिर्णय

(2019) 10 एस. सी. सी. 229

त्यावर अवलंबून

परिच्छेद

2.2

दिवाणी अपील अधिकारक्षेत्र 2023 चा दिवाणी अपील क्रमांक 1522.

2014 च्या डब्ल्यू. पी. (सी) क्रमांक 6963 मध्ये नवी दिल्ली येथील दिल्ली उच्च

न्यायालयाच्या दिनांक 24.08.2015 च्या निकाल आणि आदेशावरून.

अतुल कुमार, श्रीमती स्वीटी सिंग, श्रीमती अर्चना कुमारी, राहुल पांडे, विधिद्वय अर्जदारांचे

वकील

मालविका कपिला, तन्वंगी शुक्ला, वकील जाबदेणारासाठी.

न्यायालयाचा न्यायनिर्णय एम. आर. शाह, न्या यांनी दिला.

1. 2014 च्या लेखी याचिका (सी) क्रमांक 6963 मध्ये नवी दिल्ली येथील उच्च न्यायालयाने

दिनांक 1 रोजी दिलेल्या आक्षेपार्ह निकाल आणि आदेशामुळे व्यथित आणि असमाधानी

वाटल्याने, ज्यामध्ये उच्च न्यायालयाने मूळ याचिकाकर्ते म्हणून प्रतिवादी क्रमांक 1 ने सादर केलेल्या याचिकेला परवानगी दिली आहे आणि असे घोषित केले आहे की, संबंधित जमिनीच्या संदर्भात केलेले अधिग्रहण, भूमि संपादन, पुनर्वसन आणि पुनर्वसन कायदा, 2013 (यापुढे "कायदा, 2013" म्हणून संदर्भित) च्या न्याय्य नुकसान भरपाई आणि पारदर्शकतेच्या कलम 24 (2) च्या आधारे कालबाह्य झाले आहे असे मानले जाते, दिल्ली एन. सी. टी. सरकार आणि ए. एन. आर. ने सध्याच्या अपीलाला प्राधान्य दिले आहे.

२ . उच्च न्यायालयासमोर दाखल केलेल्या प्रतिदावाच्या प्रतिज्ञापत्रावरून, अपीलकर्ते/भूमि संपादन जिल्हाधिकारी यांच्या वतीने हा विशिष्ट खटला होता की संबंधित जमिनीचे नोंदवलेले मालक पार्वती जैन, लज्जा राम आणि डी. एल. पार्टी आहेत आणि नोंदवलेले/मूळ मालक कधीही अधिग्रहण कार्यवाहीला आव्हान देत नसल्यामुळे, मूळ रिट याचिकाकर्त्याला त्याला आव्हान देण्याचा अधिकार नव्हता. जरी प्राधिलेखी याचिकेतील दाव्यांवरून आणि अगदी मूळ याचिकाकर्त्याच्या म्हणण्यानुसार, मूळ याचिकाकर्त्याने कलम 4 अंतर्गत अधिसूचना जारी झाल्यानंतर संबंधित जमीन खरेदी केली. या टप्प्यावर, हे लक्षात घेणे आवश्यक आहे की भूमि संपादन कायदा, 1894 च्या कलम 4 अंतर्गत अधिसूचना 25.11.1980 वर जारी करण्यात आली होती आणि कायद्याच्या कलम 6 अंतर्गत घोषणा 07.06.1985 वर करण्यात आली होती आणि कायदा, 1894 च्या कलम 11 अंतर्गत पुरस्कार 09.07.1987 वर प्रकाशित करण्यात आला होता.

२.१) याचिकेतील दाव्यांवरून (परिच्छेद ३), मूळ याचिकाकर्त्याने त्यानंतर, म्हणजे १९९० साली जमीन खरेदी केली. त्यामुळे, उच्च न्यायालयासमोर अपीलकर्त्याच्या वतीने असा खटला होता की मूळ याचिकाकर्ते हे त्यानंतरचे खरेदीदार असल्याने अधिग्रहण/कालबाह्य होण्याला आव्हान देण्याचा कोणताही निबद्ध बिंदुमार्ग नव्हता. उपरोक्त मुद्द्यावर भाष्य न करता, उच्च न्यायालयाने याचिकेवर सुनावणी केली आहे आणि ती मंजूर केली आहे.

२.२) त्यानंतरच्या खरेदीदाराला अधिग्रहणाला/संपादनास आव्हान देण्याचा निबद्ध बिंदु सट आहे की नाही हे आता शिवकुमार आणि इतर विरुद्ध भारत सरकार (२०१९) १० एस. सी. सी. २२९ आणि दिल्ली विकास प्राधिकरण वि. गॉडफ्रे फिलिप्स (आय) लिमिटेड आणि इतर, २०२२ चा दिवाणी अपील क्रमांक ३०७३ यांच्या प्रकरणात या न्यायालयाच्या निर्णयांच्या दृष्टीने समाकलित नाही.

२.३) उपरोक्त निर्णयांमध्ये आणि त्यानंतरच्या इतर निर्णयांमध्ये, विशेषतः असे निरीक्षण नोंदवले जाते आणि असे म्हटले जाते की, त्यानंतरच्या खरेदीदाराला अधिग्रहणाच्या अधिग्रहणाला/कालबाह्य होण्याला आव्हान देण्याचा कोणताही निबद्ध बिंदु मार्ग नाही. या परिस्थितीत, उच्च न्यायालयाने येथे प्रतिवादी क्रमांक १ ने सादर केलेल्या रिट याचिकेवर सुनावणी करताना चूक केली आहे-मूळ रिट याचिकाकर्ते हे त्यानंतरचे खरेदीदार आहेत आणि विशेषतः जेव्हा मूळ मालक/नोंद केलेल्या मालकांनी अधिग्रहणाला अजिबात आव्हान दिले नाही.

3. वरील बाबी लक्षात घेऊन आणि वर नमूद केलेल्या कारणांमुळे, उच्च न्यायालयाने दिलेला आक्षेपार्ह निकाल आणि आदेश याद्वारे रद्द केला जातो आणि बाजूला ठेवला जातो. उच्च न्यायालयाने निरीक्षण नोंदवल्यानुसार आणि दिलेल्या निर्णयानुसार, संबंधित जमिनीच्या संदर्भात अधिग्रहण प्रक्रियेत कोणतीही त्रुटी असल्याचे मानले जाणार नाही.

त्यानुसार सध्याच्या अपीलाला परवानगी आहे. तथापि, खटल्यातील तथ्ये आणि परिस्थितीनुसार, खर्चाबाबत कोणताही आदेश नसेल.

इतर काही प्रलंबित अर्ज असल्यास तो देखील याद्वारे निकाली काढला जातो.

दिव्या पांडे

अपील मंजूर करण्यात आले.

(सहाय्यक: अभिषेक अग्रिहोत्री आणि शेवली मोंगा, एल. सी. आर. ए.)

अस्वीकरण

या न्यायनिर्णयाच्या मराठी भाषेतील या अनुवादाचा वापर हा पक्षकारास त्याच्या/ तिच्या मातृभाषेमध्ये त्याचा अर्थ समजून घेण्यापुरताच मर्यादित राहील आणि त्याचा इतर कोणत्याही कारणाकरिता वापर करता येणार नाही तसेच इंग्रजी भाषेतील न्यायनिर्णय हाच सर्व व्यावहारिक आणि कार्यालयीन वापराकरिता विश्वसनीय असेल आणि तोच त्यातील आदेशाच्या निष्पादन आणि अंमलबजावणी करता वैध मानला जाईल

X-X-X-X